Geçim Dirlik

— *İ.ÇELİKLİ* · 26 Kasım 2011

düğün olalı
senesine varmadı da(h)a
daa çoluk-çocuk da yok
bi ğün gayfadan geldim
evde bi durgunnuk var
Allah var ya aklıma bişiy gelmedi

garıya seslendim
"-gıı"
kimse yok
anam hemen atıldı
"-gelin suya ğetdi ay Memet"
emme sesi garakgın[1]..

öyün vahtı
benim gelcem belli
gahırlandım emme
ordan bi çomaç aldım
boğazıma durdu
vallahi-billahi,

aşşa endim ahır kürünecek
davarın batmaları samanlanacak
hayvannar sulancak
köy yeri işde, bilisin ya
birez de sövelek-sayalak
etmiş-dutmuşuyundur
haralda

geri gayfaya vardım
ben daha ilerden gelikene
"-bura ğel bi enişde" deye
adı ilazım değil biri
höyle
gayfann öte yanna doğru söykeldik

adam suşluymuş gibi,
elindeki tesbihi gerdirelek
ben suşlar gibi, agalık edalarında

nayetinde, edti, edemedi
"-enişde ev hali olu böyle şeyler
müsaden olu(r)sa
bizim akrabayı alıp gelelim
senin habarın yoğumuş gibi

boş ver,
sen de bişiy deme
hiş bişiy olmamış gibi
tabi biz yaşca, başca
senden güççcüğüz emme
biz bunnarı senden önce yaşadığımız uçu
senden bi adım ilerde
tecirbeliyiz[2] annaca(ğı)n"

"-ne deyon bizimoğlan sen yau" demeye
nüzüm[3] galmadı,
emme valla –billa başım döndü
o ha-bire bişiyler annadıyo da
ben orda değilin
gafam gazan gibi oldu,
dünne başımda dönüyoru

keşke yer yarılsada içine girseydim
hemi de bu sabi-sübyan[4],

daha dünkü çocuğa n'oluyoru
başımda bi iş var da
        emmim-dayım durukana

vay anasına be!
öldüm-bittim
tertipmiyiz,
mekdep arkadaşımıyız,
daha dün gıçında fısdanınan geziyodu
ne zaman adam oldu bu

gala gala buna mı galdık
gerçi Allahı var o
        bana garşı gusur etmez
emme benim de
        bunu dakdığım yokdur
peşimde av panisi ğibi çevvikler durur
emme aldırman neyeyse..

ha hanımlar çocuklukdan beri ırafıklar
bu arkadaş da dığdığının dığdığı,
olmaz olsaydı
fırsatını gollayomuş demek ki!
vay it oğlu it vay, ulen düşdüğümüz hala bak
dığdığının dığdığı
dış gapının mandalı
garının akrabası, onun uçu
bazı bacanak, bazı enişde deyoru
işine geldiği gibi netcede
emme..... gocca köyde
        bundan başga kimse galmadı mı da
bu işleri halledecek
valla bi canım sıkıldı ki sorma
yani hinci hanımefendi ömür boyu
aynı yasdığa başkoycağı beni
bırakıp getmiş de
hunun hatırına anasının evinden geri gelecek,
bana ma(h)kım olacak öyle mi
vay anası be!

gerşi bu tingoza değil de
aklı başında akabir dakımından biri olsaydı
başımız göğe mi erceğdi
valla odaya pacaya gedemezdim de
merem olu ğederdim
şükür
her işde bi hayır vardır
yalan değı..

"-bana bak bilader" dedim
neye ğetti, n'oldu m'oldu demecen
madem getdi kendi bili valla
sakın getirmeye filen de gakma(yı)n
bobam mezerden çıksa da
ayaklarıma ğapansa "ı-ıh"
bobamın tahi hatırını gırarın
hele sen,
sen bu işden uzak dur goçum
eyiykene
kötü olmayalım
öykemi senden çıkarmayan
bi da(ha) yüz-yüze bakamayız"

onu orda silkividim
gayfaya yöneldim,
bireş konken oynayan
vakıt geşsin deye
emme gayfanın gapısına varalakdan
aklım başıma ğeldi
len o(ğ)lum hinci ordan "olmadık biri[5]" gakar da
"-senin garı neye ğaşdı" derse
der mi der,
elin ağzı ayran kesen değil ya
ne cuvap-bercen

gapıdan döndüm
biri yolumu kescek, golumdan dutcak deye ödüm sıtdı
sanki köyden sürdürcek bi suş işlemişiyincek

beni bi ter basdı, bi dayfaldım[6] kıı
valla eve kendimi zor atdım
eve vardım emme;
okarı çıkamadım, doğru ahıra,
o mubareklerde
hala yatıyollar.. olsuuun....
ahırı yengatdan, bi ğözel sildim süpürdüm
vakıt geşcekleyin deği(l)
emme bu garının ettiği bek gücüme ğetdi
ulen aldın deyen yok
satdın deyen yok
üzümün çöpü, armıdın sapı deyen yok
bu iş burada bitsin, iyisi mi
gatil olmak işden deği(l),
biri sana gatil desin
hırsız, pezeme(n)k, döyüs desin
umurunda olmaz
emme en yakınnarındakı,
senin biriribirin, ayilenden biri
böyle bi sıkıntı verdi mi var yaa
gözün dünneyi görmez valla
orda oluvusa do(ğ)rar köpe(ğe) atarsın

ulen arkadaş konak gibi evde üç baş gişi
nerene sığamadın yahu
bana, benim gibi birine yapılır mı bu
bundan sonura i(n)san
bağrını gubarda-gubarda gezebili(r) mi
o iş bireş zor gari
ilk iş bıyıkları kesmeli
bundan kelli, erkeğin deye ğezmemeli
emme haklı da olabili(r)
anamı gırmayan evde
huzursuzluk olmasın deye de
bana deyviremedi belli
anama ilaf ettirmeyce(ği)mi bili(r)
ne deyebili(r)..

köyden getmeyi gafaya ğodum valla-billa
başga elimden ne ğeli(r)
emme elin adamı öyle demez ki
"bi anasına bakamadı" deller
"elin gızını gaçırdı da silkividi" deller
"garıynan anlaşamadı,
hakından gelemedi" deller
"çocukları olmayo da onun uçu" deller
"dulgarı çocuğu deği(l) mi,
"ver yesin, ört uyusun"
elinden iş gelmeyo" deller
"geçinmeye gönlü yoğumuş da
mahanaya bakıyomuş" deller
"garıyı memnin edememiş
o da gomuş gaşmış" deller
"iki garıyı badaşdıramadı" deller
deler de deler gali..
elin ağzı ayran kesen mi

beygirleri daradım
öküzleri kaşa(ğı)ladım, akşam olmayoru
ele-güne görünmeden bi okarı çıksam
anama ıraslamadan eve bi sokulsam
oturagalmışıyın batmanın gıyıcığına
erkek adam a(ğ)lar mı derler ya
gözlerimden siğim siğim yaş boşanıyoru
ele-güne irezil olduk,
eyi ki bobam ıramatlık bu hallarıma şahit olmadı
gahrından gederdi valla;

emmimgil zaten mahanaya bakıp durular

eliynen verip durukana gızını almadım da
bok yeycek gibi bunu aldım gaşdım
cekdiğim cereme ona keza,
hani dedim ya fakır olsun bende görsün deye
gülüşüvüdüler.. en yakınnarım bile
göya en yakınımdakınnar
uzak yakın fark etmeyo,
demek kiy-ne
gardaşın bile olsa fırsantını gollayo
düşdüğünü görse de bi çıynayvısa
akreb etmez akrabanın akrabaya etti(ği)ni
akreb çekmez akrabanın akrabadan çekdi(ği)ni
yalan deği(l)..
hayat öyle bişiy işdee

derdimi ele nassı annadyın
ona-buna acırkana başımıza ğeldi
Allah var, valla kimseye gülmemişiyindir,
emme Allahdan gelene ne denir,
hinci bunda benim ne gaba(ha)tım mar
dedim ya.. bereket versin bobam ıramatlık
değilise, elin içine nası(l) çıkardık

bizim gız biğün zabahdan çıkdı geldiydi de
eletividiydim gerisin geriye
"-ele-ğüne karşı neydiyon bacım sen
dön evine hiş kimsenin habarı olmadan
sen benim şapkamı öğüme mi eğdirecen
hemen aşşa endim bi çuval dolusu saman
"saman bitdiydi de
anamgilden almaya ğetdim
agam da getirividi" falan decen
"-bi ta(ha) da bu tiyniyetinen gapımızı çalmacan

o ğadar, gelceğsen de enişdeynen

yoook bu adamı kesin-kes isdemeyosan
o iş başga, iki çocuğunan da olsa
ömrümün sonuna kadar bakarın valla
evel Allah başımın üsdünde yerin var
sen bana ıramatlık bobamın hatırasısın,
gardaşım değı namısımsın
meysuliyetin bende ne olsa

bu ev benim olduğu kadar senin de
neye deye sormacan,
bana da deyvime, ellere de,
o seni ilgilendiri,
gol gırılı(r) yen içinde galı(r)
bak! dediğim gibi,
kimseye de deyen deme,
sen bi dersin el on daha ekler
ardını aradın mı sonuna gadar geder de geder
pişman olsun valla
emme ne fayda

sen eyicene bi düşün,
bak çocukların var
gakdı elimi öpdü,
"-ağa beni eletivi" dedi
Allah var böğüne gadak
ne ben sordum
"-neyidi derdiniz" deye
ne de o söyledi..
neminazım..
netçeyi değişdirmeyceğse
demeden duymasan da oluyosa
ne eşit, ne sö(y)le
garnıyın doymaycağı yerde
ağlığını ünnendirmenin ne gere(ği) var
öyle de(ğil) mi
sonura hemi arkadaş,
neye enişdenin

izzeti nefsiynen oynayan yau
Allahı var, temiz arkadaş,
kimsenin şerinde-şorunda değil,
doğrusu buydu
vizdanım ıra(h)t
varısa bi bildiğin sen annat,
Allah'ı var hinci
ben onun hiş öyle gaylangaş bi işini
abidig-gubidiğini görmedim
elden geldik kadak çabalayo,
fitne-fesat değil,
eller gibi garısını,
ona-buna amele etmeyoru
evinin, çoluk-çocunun başında
daha ne isdeyen ben elin adamından
gapısı ayrı açılıyo..
onun da var anası bobası
hısımı akrabası

bacıma sormadım emme,
ağşam garannığı tıpırtıdan annadım bizikinin geldiğini
okarı çıkdım
Allah var ya elime geçeni gafasına çarpacan
doğru geldiği yere
kimsenin a(ğ)zını bıçak açmayoru
en eyisimi ben de hiç oralı olmayan dedim

duralakdan bizim gız çıkağeldi
"-yau sizin derdiniz ne"
demeye ğalmadı
anam süprüleğaldı
"-bu abılaya bişiy denmeycek
yeter gari burama ğadar geldi
kim ne derse desin
edemecen gari ben,
nere ğadar gederse ğetsin
biz de gelin olduk
ben böyle şey görmedim
....."

evir-zavır işde,
"ağzından akanı
kulağı duymayoru[7]"
dedim de dedim
aslı-fesli yok
ipe-sapa ğelmez hep aynı şey annacanız..

bizim gız
"-ana sen bi sus,
aççık ağzını dut,
böyle ederseniz valla billa yüzünüze bakman
yok öyle demiş
yok böyle demiş bana ne
kime ne..
sen neye güveniyon
ıra(ha)t depdi haral"

anam daha söylencek
emme bacım
"-senin çeneni o çatcak
benden medet umma,
evim ayrı, yolum ayrı
benim de kendi dağıma göre dumanım mar
benden mafat[8] bekleme" dedi..

bizikine de döndü
"-bak biz seni gardaşdan ileri bildik
benim dünya da gardaşımdan başka kimsem yok
gardaşımın takkasını eğdirenin
takasını yolar, gafasını gırarın
vallaha da billaha da ederin"

lafını bile bitirmeden
gakınca savışdı
kimsede tıs yok

anam dulgarı, daha bi öykelendi
ha bire söyleniyo, bi cuvap alsa
        daha zokurdanacak emme
annacında çıt çıkmayoru
gülesime ğetdi, bilemeycen neye valla
bakdım ki, garının suçu-muçu yok
neye yalan söyleyen hinci
o da bize Allahın bi emaneti
anam da cahil, yaşlı bi ğarı
o da gayınnasından çok çekmiş belli
bereket versin bizim ki bişiy demeyoru
en eyisi alıp garıyı
        şe(h)rin yolunu dutmalı
ne len olu gederiz, aş mezeri mi var

aklımı seveyin,
        garıya "-gak" dedim
"-neyin var neyin yoğusa topla" dedim
garı ayaklarıma gapanıyo "-etme" deye
anam da bi gasalma (valla-billa),
kendini bezirganbaşı sanıyo

"-yarın şere göçüyoz"
garı bakdı galdı, anam yere yığıldı
gurampa valla-billa
garıya iki-üç sardım
        emme essah hinci ne yalan söyleyen

onun da çenesi açıldı
"-benim ne gaba(ha)tım var
anana sorsana neytmişiyin"
hazır fırsatını bulmuşakana
iki-üş daha

içeri sürüyvüüdüm

içerde birez daha cıngırdadı bu
dışardan bağırdım
"-şabık[9] topla ne var ne yoğusa"
ün-ses yok
şeerde ben ne bok yeycen
benim elimden ne geli, neyderin,
elimden kör eşşek su işmez"[10] valla"

içeri ğirdim ardından mandalladım gapıyı
maşa buldum maşa
tokuç buldum tokuç
verip alıp endirdim
"-viyakla hey .mına godumun garısı"
garı yüzüme bakıyo
samıtlaşdı
"neydiyon sen der gibi" dineldi ğaldı
gaş ettim, o hala bakınıyo
verip alıp çarpıyon
yasdığa yorgana
deviriyon etirafda ne varısa
yüklük, bavıl mavıl,
gap-gacak, tabak-çanak
bizim ki verip alıp yalvarıyo
"vurma memed
bi ta(ha) olmaycak
iki ğözüm öğüme aksın
bi ta(ha) getmecen"

neçeden sonura
anam gapıya yüklendi
yalvarıyo emme nası
"- ağzım-dilim guruyaydı da
demeden gedeydim
onun bi gabatı yok
etme yavrım
emdirdiğim südü halal etmen"
o yalvardıkça ben aşga geldim
verip alıp endiriyon tokucu yasdığa"

"-ana sus"
.....
garı bi yandan viyyaklayo
"-ele ele, n'olursun vurma"
bende söğmenin bini bi para
"-gedelim de netçesen et ana
goca eve sığamadınız iki garı"
epili bi bu hengame sürdü

eyi de ertesi zabah getmek-ilazım
bu işi gurudalım deyon emme nası(l)
duralagdan kapıyı aşdım
garı şorda ters-mers yatıyo
etiraf perlim-perişan, yatak balleli
emme.. bereket versin
bi tabak cam olduğundan ortalık seçilmeyo
anam dizlerime gapanıyo
"-getmen" deye

garıya "-gak anamın elini öp"
deye sümsükledim"
anam ptretik, nassı deragap
can havliynen sarıldı garıya
"-getmen",
....

"-aman gadın yavrım,
gözel gelinim.. de hu deliye,
akıla geleni dutmasın
pire uçu yorgan yakmasın
benim sizden keyri kimim mar
nere ğeder ne ederin
gederseniz yemin osun intar ederin"
oyumuş..

o da oldu, onca çoluk-çocuğa garışdık
Allah var, garıdan çok
ıramatlık anamın emeğiynen oldular
bi ta ne çeneleri çıkdı
ne de birbirlerine "uf" dediler
öte ğet, demediler
"donuz ölüyün körü" demediler
emme ne ben ne garı
bu gonuyu hiş aşmadık
üsdünden daş galdırmadık
şeere de ğetmedik tabii..

de! deycem epap, ev hali
her evde olu böyle şeyler
gelin gısmı olu da gaçmaz olu mu
bizden öncekinner ne çekdi kim bili!"
[1] sesin karakkınlığı :

[2] tecirbe : tecrübe

[3] nüzüm /nüzum : lüzum, lazım olan, ihtiyaç

[4] sabi-sübyan; günah ehliyeti olmayan küçük erkek çocuğu

[5] olmadık biri : boyuna posuna, yaşına başına bakmadan kendini adam yerine koyan, konuşan, ileri çıkan, her işe burnunu sokan sıradan bile olmayan, hak etmeyen bir kişi

[6] dayfalmak: mide yanması, daralmak, bunalmak, ateş basması

[7] ağzından akanı kulağı duymamak : ağzına geleni tartmadan sarfetmek, söylediği sözün gerisini, getireceklerini hesaba katmadan söylenmek

[8] mafat : menfaat, çıkar, yardım

[9] şabık / çabık : çabuk, derhal, hızlı

[10] elinden kör eşek su içmez : beceriksiz, mesleksiz, bir sanat erbabı değil,